

Predmet C-806/21**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

21. prosinca 2021.

Sud koji je uputio zahtjev:

Hoge Raad der Nederlanden (Nizozemska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

14. prosinca 2021.

Tužitelj:

Openbaar Ministerie

Kazneni postupak protiv:

TF

Predmet glavnog postupka

Žalba u kasacijskom postupku podnesena protiv presude kojom se oslobađa optužbe da se nije poštovala obveza iz članka 8. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 273/2004, među ostalim, obveza obavješćivanja o prijevozu i posjedovanju velikih količina prekursora za droge.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

U kasacijskom postupku u okviru ponašanja koje se optuženiku stavlja na teret i koje se smatra dokazanim, postavilo se pitanje treba li pojmove „subjekt” i „okolnosti” iz članka 8. stavka 1. Uredbe br. 273/2004 tumačiti široko ili usko.

Prethodna pitanja

1. Treba li fizičke i pravne osobe koje sudjeluju u stavljanju na tržište predviđenih tvari na način da to sudjelovanje predstavlja ponašanje koje se

kažnjava na temelju članka 2. stavka 1. točke (d) Okvirne odluke 2004/757 smatrati „subjektom” u smislu članka 2. točke (d) Uredbe br. 273/2004?

U slučaju potvrdnog odgovora na to prvo pitanje:

2.a Predstavljaju li takva ponašanja subjekta iz prvog pitanja „okolnosti” u smislu članka 8. stavka 1. Uredbe br. 273/2004?

2.b Predstavljaju li ponašanja poput zaprimanja, prijevoza i skladištenja predviđenih tvari „okolnosti” u smislu članka 8. stavka 1. Uredbe br. 273/2004 ako ta ponašanja nisu počinjena s namjerom da se te tvari isporuče trećim osobama?

Navedene odredbe prava Unije

Uvodne izjave 1., 2., 3., 6., 10., 11., 12. i 13., članci 1. i 2., članak 3. stavci 1. do 4. i članak 3. stavak 6., članak 4. stavci 1. do 3. te članci 5., 7., 8., 10. i 12. Uredbe (EZ) br. 273/2004

Članak 1. točka 2., članak 2. stavak 1. točka (d) Okvirne odluke 2004/757/PUP

Članci 47. i 48. Povelje Europske unije o temeljnim pravima

Navedene nacionalne odredbe

Članak 2. Weta voorkoming misbruik van chemicaliën (Zakon o prevenciji zlouporabe kemijskih tvari)

Članak 1. točka 1. Weta op de economische delicten (Zakon o gospodarskim prijestupima)

Članci 2., 10. i 10.a Opiumweta (Zakon o opojnim drogama)

Sažet prikaz činjenica i glavnog postupka

- 1 Osoba TF (u daljnjem tekstu: optuženik) u kombiju iznajmljenom na vlastito ime u više je vožnji prevozila kemijske tvari (među ostalim, solnu i sumpornu kiselinu) između Liègea (Belgija) i različitih adresa u Nizozemskoj. Optuženik nije imao uvjerljivo ili provjerljivo objašnjenje o mogućoj zakonitoj uporabi tih kemijskih tvari. Optuženik je znao da je riječ o kemijskim tvarima unatoč tomu što su na mnogima nedostajale oznake i prevezio je tvari kao prijateljsku uslugu bez ugovora o prijevozu.
- 2 Nesporno je da je optuženik morao znati da je postojala velika opasnost, koju je on prihvatio, da se predmetne kemijske tvari upotrebljavaju kao „prekursori” za nezakonitu proizvodnju sintetičkih droga.

- 3 Za to jedinstveno ponašanje stavljaju mu se na teret dva kaznena djela, odnosno povreda članka 10.a Zakona o opojnim drogama i neispunjenje obveze obavješćivanja o okolnostima koju ima kao subjekt i koja se uređuje člankom 8. stavkom 1. Uredbe br. 273/2004.
- 4 Optuženik je u žalbenom postupku osuđen za prvo kazneno djelo, dok je oslobođen u pogledu drugog kaznenog djela. Žalbeni sud obrazložio je tu odluku na sljedeći način.
- 5 Cilj je sustava nadzora uspostavljenog Uredbom br. 273/2004 postići ravnotežu između slučajeva u kojima kemijske tvari upotrebljavaju proizvođači nezakonitih droga i slučajeva u kojima se te tvari upotrebljavaju u zakonite svrhe u kemijskoj industriji.
- 6 U tu je svrhu za subjekte predviđena obveza obavješćivanja koja se sastoji od toga da oni obavješćuju nadležna tijela o bilo kakvim okolnostima na temelju kojih se naslućuje da bi takve tvari mogle biti zlorabljene za nedopuštenu proizvodnju droga.
- 7 Treba smatrati da se pojmovi „subjekt” i „okolnosti” koji se navode u optužbi upotrebljavaju u značenju iz članka 8. stavka 1. Uredbe br. 273/2004.
- 8 Optuženik se može smatrati takvim na temelju široke definicije prvonavedenog pojma „subjekt”. Međutim, na temelju prirode optuženikovih ponašanja i okolnosti u kojima su ona počinjena u ovom slučaju nije se moglo zaključiti da je riječ o „okolnostima” u pogledu kojih postoji obveza obavješćivanja u smislu članka 8. stavka 1. Uredbe br. 273/2004. Stoga nisu ispunjeni ni elementi tog kaznenog djela koje se stavlja na teret, tako da u tom pogledu treba donijeti oslobađajuću presudu.
- 9 Openbaar Ministerie (državno odvjetništvo, Nizozemska) podnio je žalbu u kasacijskom postupku protiv te oslobađajuće presude.

Glavni argumenti stranaka glavnog postupka

- 10 Tužitelj svojim žalbenim razlogom u biti ističe da, s obzirom na cilj Uredbe br. 273/2004, pojam „okolnosti” u smislu članka 8. stavka 1. Uredbe br. 273/2004 treba široko tumačiti.

Kratak prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 11 U zahtjevu za prethodnu odluku polazi se od činjenice da je dokazano da je optuženik pripremio kaznena djela ili da je pogodovao kaznenim djelima koja se kažnjavaju Zakonom o opojnim drogama, tako što je preuzimao predviđene tvari u kemijskoj tvornici u Liègeu (Belgija) te ih zatim prevezio na različita mjesta u Nizozemskoj i ondje ih skladištio. Ta se ponašanja kažnjavaju, među ostalim, u

- svrhu provedbe Okvirne odluke 2004/757, čijim se člankom 2. stavkom 1. predviđa da svaka država članica mora osigurati da se kažnjavaju izrada, prijevoz ili distribucija prekursora, uz saznanje da će se isti rabiti u ili za nezakonitu izradu ili izradu droga.
- 12 Pitanje postavljeno u kasacijskom postupku jest je li žalbeni sud propustio uzeti u obzir činjenicu da je optuženik svojim ponašanjem odgovoran i za povredu obveze uređene člankom 8. stavkom 1. Uredbe br. 273/2004 koju imaju subjekti i koja se odnosi na to da oni trebaju obavijestiti nadležna tijela o okolnostima koje se odnose na predviđene tvari. Povredu te odredbe treba, u skladu s člankom 12. te uredbe, kazniti učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim sankcijama i ona u nizozemskom pravu predstavlja gospodarski prijestup.
 - 13 Sada se postavlja pitanje je li zakonodavac Unije htio da (pravna) osoba istim ponašanjem (prijevozom kemijskih tvari) počini oba prethodno navedena kaznena djela.
 - 14 Cilj je Uredbe br. 273/2004 spriječiti ponašanje navedeno u Okvirnoj odluci 2004/757, odnosno nezakonitu trgovinu drogom, tako da se subjektima naloži obveza obavješćivanja o okolnostima koje se odnose na predviđene tvari. Stoga se odredbe prava Unije mogu tumačiti na način da treba jasno razgraničiti ponašanja koja treba kažnjavati na temelju tih odredaba: ili je optuženik kao subjekt odgovoran za povredu obveze obavješćivanja iz članka 8. stavka 1. Uredbe br. 273/2004 ili za počinjenje jednog od ponašanja koja se kažnjava u skladu s Okvirnom odlukom (kaznena djela iz Zakona o opojnim drogama).
 - 15 Moguće drukčije tumačenje jest da optuženik, kojeg treba kazniti zbog ponašanja koja se kažnjavaju u skladu s Okvirnom odlukom 2004/757 i koja se odnose na predviđene tvari, mora ispuniti i obvezu obavješćivanja iz članka 8. stavka 1. Uredbe br. 273/2004.
 - 16 Stoga se postavlja pitanje koje posljedice iz toga (eventualno) proizlaze s obzirom na načelo *nemo tenetur* u smislu, među ostalim, članaka 47. i 48. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, kao i članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Prema sudskoj praksi Europskog suda za ljudska prava i Povelji, tom se načelu mogu protiviti kazneni progon i kažnjavanje optuženika na temelju informacija koje su se od njega ishodile pod prisilom, uključujući pod prijetnjom kaznenih sankcija, pod uvjetom da te informacije potječu iz njegove izjave, koja je po potrebi dokumentirana. Nije nezamislivo da optuženik, prilikom obavješćivanja o njegovu vlastitu kažnjivom ponašanju na temelju obveze obavješćivanja u skladu s Uredbom, time može izbjeći kazneni progon i kažnjavanje zbog povrede Zakona o opojnim drogama, ili da u svakom slučaju nastanu poteškoće u okviru tog kaznenog progona i kažnjavanja.
 - 17 Direktivom 2015/849 o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma predviđa se da se obveznici ne izlažu nikakvoj

odgovornosti ako otkrivaju informacije u dobroj vjeri. Uredba br. 273/2004 ne sadržava usporedive odredbe i stoga, za razliku od prethodno navedene direktive, ne pruža nikakvu zaštitu od mogućih povreda načela *nemo tenetur*.

- 18 U tom se kontekstu postavlja pitanje o načinu na koji treba tumačiti pojmove „subjekt” i „okolnosti” u smislu Uredbe br. 273/2004. Ako se oba pojma tumače široko, čime se optuženiku u ovom predmetu nalaže obveza obavješćivanja, navedene posljedice imaju veće razmjere. To nije slučaj ako se oba pojma ili jedan od tih dvaju pojmova tumači usko. U tom se pogledu može uputiti na sljedeće.
- 19 Žalbeni sud u ovom je predmetu očito široko tumačio pojam „subjekt”, i to na način da se taj pojam odnosi i na optuženika, čije ponašanje također predstavlja ponašanje koje se kažnjava na temelju Okvirne odluke. Naime, na temelju utvrđenja da je preuzimao kemijske tvari u kemijskoj tvornici i prevezio ih na različita mjesta u Nizozemskoj te ih ondje skladištio, žalbeni sud optuženika je smatrao subjektom.
- 20 To široko tumačenje dovodi do toga da se svaka osoba koja prevozi i skladišti predviđene tvari može smatrati subjektom na kojeg se, ako postoje okolnosti, odnosi obveza obavješćivanja. Argument u prilog tom stajalištu jest da se pojam „subjekt” u Uredbi definira široko, odnosno kao „svaka fizička ili pravna osoba koja sudjeluje u stavljanju predviđenih tvari na tržište”. Time se postiže i to da se obveze navedene u Uredbi, kojima se nastoji spriječiti zlouporaba prekursora za droge, primjenjuju na najveću moguću skupinu osoba. Pritom nije riječ samo o već navedenoj obvezi obavješćivanja iz članka 8. stavka 1., nego i o drugim odredbama predviđenim Uredbom br. 273/2004 koje se odnose na subjekte.
- 21 Međutim, usko tumačenje pojma u skladu s kojim se subjektima smatraju samo (pravne) osobe koje ne djeluju u području trgovine predviđenom tvari koja se kažnjava na temelju Okvirne odluke uvelike odgovara definiciji pojma subjekta u Prijedlogu izmjene Uredbe br. 273/2004 (COM(2012)548). U obrazloženju tog prijedloga subjekti se opisuju kao „proizvođači, trgovci, posrednici, uvoznici, izvoznici i trgovci na veliko kemijskim tvarima, koji djeluju u zakonitoj trgovini prekursorima za droge”. To bi moglo predstavljati potvrdu stajališta u skladu s kojim zakonodavac Unije u toj uredbi nije imao namjeru „subjektom” smatrati svaku osobu koja djeluje u području bilo koje vrste trgovine predviđenom tvari, čak i kad je riječ o nezakonitim ponašanjima. Posljedica tog tumačenja jest zatvorena struktura u pravu Unije, u kojoj se Uredba br. 273/2004 i Okvirna odluka 2004/757 odnose na međusobno neovisna ponašanja koja su kažnjena ili koja treba kazniti i kojom se sprečava da optuženik, koji je počinio kaznena djela na temelju Zakona o opojnim drogama, istodobno bude odgovoran za povredu obveze obavješćivanja. U slučaju tog tumačenja optuženik nije dužan obavijestiti nadležna tijela o kaznenim djelima koja je počinio u pogledu predviđenih tvari, čime se isključuju poteškoće koje proizlaze iz načela *nemo tenetur*.
- 22 Dobro razgraničenje između ponašanja opisanih u Uredbi br. 273/2004 i u Okvirnoj odluci 2004/757 može se olakšati i uskim tumačenjem pojma

„okolnosti”, i to na način da se on ne odnosi na ponašanja koja su izravno povezana s kaznenim djelima koja je počinio sam subjekt.

- 23 Takvo se usko tumačenje protivi tekstu članka 8. stavka 1. Uredbe br. 273/2004. Naime, ta odredba obuhvaća „bilo kakv[e] okolnost[i], kao što su neuobičajene narudžbe ili poslovi u koje je uključeno stavljanje predviđenih tvari na tržište, čime se daje naslutiti da bi takve tvari mogle biti zlouporabljene za nedopuštenu proizvodnju opojnih droga ili psihotropnih tvari”. Čini se da to obuhvaća ponašanja o kojima je riječ u ovom predmetu, odnosno prijevoz i skladištenje predviđenih tvari.
- 24 U slučaju da pojam „okolnosti” ne treba usko tumačiti, za ocjenu ovog kaznenog postupka također je relevantno pitanje treba li prilikom tumačenja tog pojma uzeti u obzir i prirodu ponašanja, i to na način da se ta ponašanja moraju odnositi na (izravnu) predaju predviđenih tvari trećoj osobi. U okviru tog tumačenja ne postoje okolnosti ako se prijevoz i skladištenje predviđenih tvari provode s namjerom da se samostalno ili zajedno s drugim osobama počine kaznena djela iz Zakona o opojnim drogama.
- 25 Prethodnim se razmatranjima upućuje na to da se pojmovi „subjekt” i „okolnosti” u smislu Uredbe br. 273/2004 mogu različito tumačiti. Pitanje tumačenja tih pojmova relevantno je za ishod ovog predmeta. Naposljetku, doseg obveze obavješćivanja iz članka 8. stavka 1. Uredbe br. 273/2004 može imati posljedice i za odnos s ponašanjima koja se kažnjavaju na temelju članka 2. stavka 1. točke (d) Okvirne odluke 2004/757 i s načelom *nemo tenetur*.